olvasószolgálat

Ezt a rovatunkat olvasóink írják. Az olvasói leveleket a szerzők mondanivalójának tiszteletben tartásával, szerkesztett formában jelentetjük meg. Az itt közölt írások szerzőik magánvéleményét tükrözik.

LEVÉLCÍMÜNK: DÉLMAGYARORSZÁG SZERKESZTŐSÉGE, SZEGED, SAJTÓHÁZ, PF.: 153. 6740.
TELEFON: 481-460

• „Ferencszállás '79" brigádtalálkozó Algyőn

Férfiak, bányászok, politikamentesen

Szinte hihetetlen, hogy az ún. szocialista brigádok időszakából máig érvényesen fennmaradjon egy olyan ősközület – mintegy rezervoár reliktum –, mely még ma is, történetesen május 6-án, csütörtökön, meg tudja ünnepelni maga-magát egy horgásztanyai szegleten. De van ilyen!

Oláh Ferenc mérnök, egykori főépítésvezető indítékára, hogy „húszévesek lettünk, hát fiatalodjunk egy kicsit", egybe lehetett hívni a 29 fős brigádot, és bizony eljött oda még 19 meghívott is – csak a két halottunk nem – az algyői horgásztanyára. Találkozni, emlékezni, és nem búsulni – csendesen.

Mert miről volt szó Ferencszálláson, 1979-ben? Még a világháborús időkben a MANÁT (Magyar–Német Ásványbányász Tröszt) hiába fúrt le Kiszombor és Pogány (Pordeanu) között egy kutatófúrást, a Szénhidrogén Nemzeti Vagyon jelenléte felfedezetlen, illetve titok maradt. De nem örökre, hiszen 1965-ben kiderült, hogy az „Algyő"-szénhidrogénmezőnek mélységi vetőkkel tagolt, de jelentős rezervoár kincse ott rejtőzik valahol Ferencszállás-Keleten, vagyis Kiszombor térségében. Feleharmada (?) ugyan átlóg román területre, és már fúrják, gyűjtik és szállítják is a messzi Ploestibe, nálunk meg anélkül csökken a rétegenergia, hogy egy csepp olaj vagy egy sóhajtásnyi gáz a magyar felszínre keveredne.

Az első és utolsó titkos (?) brigád alakult meg – ezért naplója sem volt! –, hogy ami a törvény szerint magyar nemzeti kincs, az a mienk is maradjon. Két gyűjtő, több száz kilométernyi vezeték, telemechanika, meg a hozzájuk tartozó szociális beruházások, új munkahelyek, üzemi utak, és az egész Maros bal parti régió felvirágzásának záloga ennek a brigádnak a kezében volt.

Jura főnök megnyitójában – ő is már réges-régen nyugalomból – szinte csak annyit kérdezett: – Ugye, jó találkozni? Mert bizony igaza van, hiszen húsz év nem kis idő – én sem ismertem meg mindenkit, pedig valamikor... Szurmai Tibor üzemvezető tájékoztatója a jelenről, barrelekről és dollárokról szólt, és nem volt benne szó sem a ferihegyi kerozinról, sem a magyar mezők jövőjéről, csak a Szakma szerepelt, amit mindannyiunk megszerettünk. Oláh Ferenc, aki most „csak" házigazda volt, pedig tündökölhetett volna „brigádvezetőként" is, felvillantotta a „Pityu–I és –II" provizorok (ideiglenes gyűjtők) igaz, de még máig vitás történetét... Elő Vendel termelési mérnök pedig „beszámolt" a román féllel éveken át hiába próbált együttműködésről.

De inkább azonnal dalra fakadt, és a nóta eltartott estig. Esett még szó unokákról, a kis hobbikertekről, régi szép szerelmekről, no és főként Balog Máriáról, aki Dankó Pista óta tudvalevő, hogy Csongorád vármegye legszebb leánya ...

Könnyű volt búcsúzni, hiszen 5 év múlva újra csak kell találkozni!

Rózsa Gábor

• A hét fotója

Torgyáni testbeszéd

Torgyán József nagy horgász hírében áll, így bizonyára ismeri a szokást: a pecások konferenciájára csak összebilincselt kézzel lehet belépni, így ugyanis nehezebb nagyot mutatni. Egy minisztert azonban mégsem illik megbilincselni, Torgyán meg egyébként is arról híres, hogy igencsak visszafogottan gesztikulál. Jellegzetes kézmozdulatával most éppen azt mutatja a gazdáknak, mekkorára híztak az eladhatatlan disznók. Ám hadonászni csak Fradi-meccsen lehet, így a sertésszemek méretével illusztrál. Ugyanakkor azt is elárulhatja e beszédes mozdulat, hogyan kell sót szórni a sült galamb farkára. A disznóól és a baromfiudvar után e gesztussal a miniszter a méhészet rejtelmeibe is beavatja hallgatóságát, amely megtudhatja, hogyan kell mesteri-finoman, amúgy jó miniszter módjára húzni – a mézesmadzagot. ***(Fotó: Nagy László, szöveg: Kéri Barnabás)***

Kiss Ferenc emléknapja

A Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola nevelőtestülete és diáksága 1999. április 22-én tartotta sorrendben 15. Kiss Ferenc-napját, így emlékezve a névadó, a „szegedi erdők atyjának" születésnapjára. A délelőtt folyamán az iskola tanulói öt szekcióban (természet- és társadalomtudományi, szakmai, géptan, nyelvi) adtak számot tudásukról 49 előadás keretében. Új színfoltot jelentettek a pedagógusok által szervezett versenyek: a szavaló-, a számítástechnika-, a felismerési- és az általános műveltségi verseny. A versenyen és az előadásokon az iskola tanulóinak több mint fele aktívan, másik része pedig nézőként vett részt. A díjak biztosítása a következő támogatók érdeme: DALERD Rt., Ciklon Kft., DIGITAL Kft., dr. Magyarossy József ügyvédi irodája, OSZTRO Bt., FVM Csongrád Megyei Hivatala, Csiszár Autósiskola. A Kiss Ferenc Alapítvány az Erdészeti Oktatásért ezen a napon díjazta a tanévben kimagasló eredményeket elért tanulókat, akik öregbítették az iskola hírnevét. A névadó szobrának megkoszorúzása, valamint a délutáni zenés műsort követően idegen nyelvi filmvetítésekre és „öregdiák" találkozókra került sor az alma mater épületében.

A Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola nevelőtestülete

• Bálint Sándor öröksége

„Édös lelköm"

Főként a szeged-alsóvárosiak, illetőleg szakmabeliek emlékeznek erre a kedves szópárra, és akik kimondóját ismerték, azok maguk előtt látják akár ma is Bálint Sándort. Nem mondvacsinált kedveskedés volt ez tőle, hanem az a természetes megszólítás, amely sajátjává lett a város nagy fiának, s amelyet szívesen fogadott minden megszólított.

Mi, akik közelében lehettünk, olyannyira hatása alá kerültünk eme szavainak, hogy észrevétlenül kezdtünk „édöslelkömözni", „kedvesömözni", ha meg örvendtünk, épp úgy összecsaptuk két tenyerünket, miközben mondottuk: „Istenöm, hát csakugyan?"

Éppen tíz évvel ezelőtt határoztam el, hogy fölteszem a kérdést: Lehetséges-e boldoggá avatni Bálint Sándort? Nem kellett se bátorság, se hosszú gondolkodás ahhoz, hogy eme kérdésemmel megkeressem Gyulay Endre megyés püspökünket. Nem zárkózott el, de figyelmeztetett arra, hogy sokan vannak előtte (mármint Bálint Sándor előtt olyanok, akiknek oltárra emelése immáron lehetővé válhat). És arra is figyelmeztetett a főpásztor, hogy a boldoggá avatásnak szigorú kritériumai vannak, amely a csodákat is magában foglalja.

Mivel ezen követelményekkel magam is tisztában voltam, vállaltam a kezdeményező szerepet, amelynek nyomán Endre püspökünk jóváhagyásával, illetve a Bálint Sándor hagyaték kuratóriuma tudomásul vételével megkezdtem kis honunkra kitekintő levelezésemet. A levélküldést hamarosan kiterjesztettem a világ azon részeire is, ahol Bálint Sándor kortársai, tanítványai, tisztelői éltek/élnek. A válaszok nagyon egyértelműek: igen, lehetséges a kristálytiszta lelkű, feddhetetlen életű Bálint Sándor, a magyar szakrális néprajz Európa-hírű kutatójának fölemelése a boldogok oltárára. Voltak/vannak, akik pármondatos levélben, mások rövidebb-hosszabb tanulmányban fejtették ki indoklásukat. Egyben szinte azonosak voltak ezek az egyenként is élő tanúságtételekként értékelhető, a boldogság szent ügyét szolgáló emlékezések: a nagybeteg feleség, Sára asszony hősi fokon való ápolása, gyógyíttatása.

Többen idézték a második világháború politikai üldözöttjeinek bújtatását, melyeknél egyenként is vállalta értünk az életveszélyt, lett légyen a megmentett ideológiai vagy pártállása ellentétes az övével.

És amikor később, évtizedek múlva megkérdeztük, hogy nem félt-e a megtorlástól, szelíd mosolygással ennyit mondott: „Édös lelköm, sémiképp sé hagyhattam kárba veszni a szöröncsétlenjeit." És nem hagyta egyiket sem, bár igaz, Radnóti mégis odaveszett, de nem azért, mert Bálint Sándor eleresztette volna a biztos halálba. Radnóti maga ment oda.

Az ezernél is több, Bálint Sándor esetleges boldoggá avatásával kapcsolatos levél ma már Gyulay Endre megyés püspök úrnál várja a további teendőket. Ám azok egy részéből kiemeltem a legfontosabbaknak érzett mondatokat (tanúságtételeket), amelyeknek fölhasználásával született meg „Az Úr készen találta Őt – Bálint Sándor élete –" című kötetem. Kivételes értéket ád e kötetnek a Gyulay püspök által írt két fohászok: „Ima Istenben boldogult Bálint Sándor pártfogásáért", illetve „Ima Bálint Sándor boldoggá avatásáért".

Az imameghallgatások folyamatosak. Emlékhelyein: szülőházánál (Pálfy utca 72.) Mátyás téri, illetve a szegedi Panteonban lévő szobrainál általában friss virág idézi a kristálytiszta ember példás életét, kifejezve ezzel is tiszteletünket.

Bálint Sándor 1904. augusztus elsején született, és 1980. május 10-én halt meg. Eleddig születése napján emlékeztünk reá: koszorúztunk a sírjánál és szobrainál. Ettől az évtől azonban halála évfordulóján tisztelgünk emléke előtt.

A Szeged alsóvárosi temetőben lévő sírjánál (tehát) május tizedikén 13 órakor volt emlékező imatalálkozó. A koszorúzásokat követően a tápéi Bálint Sándor Általános Iskola, Monoki Lajos, illetve a szegedi Karolina iskola növendékei Bálint Sándor által gyűjtött énekeket, illetőleg a Bálint Sándor naplóból idézett, általa írott imákat adtak elő. Ily módon május tizedike végérvényesen Bálint Sándor-emléknap, mintegy készülődvén hitbeni vágyakozásunk kiteljesedésére: Legyen boldog Bálint Sándor.

Ifj. Lele József

„Mosolyprogram"

1999. május 10-én egy, az egész országra kiterjedő rendezvénysorozat, a „Mosolyprogram" keretében, közel kétórás szórakoztató és foglalkoztató műsort tartottak a Gyermekkórház kis betegei részére Csocsó és Ali bohócok, Magyarország talán legismertebb bohócai. A nagy sikerű, karitatív célú előadás az Erste Bank támogatásával jött létre, és önfeledt kikapcsolódást, játékot, jókedvet és sok-sok ajándékot kínált közel 40 gyermeknek. Köszönjük, hogy ellátogattak hozzánk, és segítették könnyebbé, elviselhetőbbé tenni a betegek számára a kórházi tartózkodást.

Dr. T. P.

Siratóének egy galériáért

Megdöbbenve hallom, hogy haldoklik a Nádor utcai Kortárs Művészeti Galéria. Nem tudom, ki és mi az üzemeltetője, csak azt tudom, hogy a szegedi „kistermek" közül a legjobb akusztikájú és adottságú terem, ahol csodálatos kamarazenei esteket, kiállításokat, irodalmi és közéleti kávéházi programokat lehetett rendezni. A galéria működésének színvonalát jelzi, hogy neve összekapcsolódott a „rangos események" jelzős szerkezettel. A várható felszámolás oka: a galéria veszteségesen működik. Ma ez egyet jelent a halálos ítélettel. Miért hagyják ezt a város illetékes fórumai?!

Kosztándi Melinda

A kender és maga Európa

Magyarország nem is olyan régen még „nagyhatalom" volt Európában a kendertermesztésben és feldolgozásban. Három évtizede közel tízezer ember találta meg benne megélhetése forrását, az évi hat-hétezer hektár területen folyó termesztés pedig szintén emberek százainak adott kenyeret. A kender termesztése beleillett a nagyüzemi fejlett termelési technológiákba, biztos vevő volt a kender-feldolgozóipar, és ami kiemelendő, Európa legfejlettebb ipari kendertermelési rendszerét hazánkban sikerült megvalósítani.

Ma már csupán két-három gyárban dolgoznak fel kendert. E sorok feladata most nem azt, hogy elemezze az okokat, hisz azok jórész meg is haladják a vállalati döntéskategóriát, hanem azt, mi történik a világban a majd elfelejtett, vagy legalábbis arra ítélt természetes textilnyersanyagok feldolgozása és használata terén.

A minap az egyik német tévéadó este több mint egyórás műsoridővel ismeretterjesztő filmet vetített A kender haszna és az előítéletek címmel. A néző szembesülhetett azzal, mit tesznek a Lajtán túl, ahol a kender ott is hazai nyersanyag. Meglepő, hogy az az Ausztria, ahol a kender termesztése és feldolgozása az elmúlt évtizedekben szinte teljesen felszámolódott, ahová annak idején a magyar kenderipar jelentős mennyiségben exportált kender szálasanyagot az örökös tartományok manufaktúráinak, majd feldolgozóiparának, a második világháborút követően pedig félkész és késztermékeket kapott tőlünk, úgy látszik, önellátásra tért át. Az EU-s gazdasági együttműködés agrártúltermelési krízisének áthidalásában jól jött neki a kendertermesztés. Ma Ausztriában mintegy ezerkétszáz hektáron termesztenek kendert. Figyelemmel a szomszédos ország földművelési lehetőségeire, ez bizony jelentős terület. A kendermagból való olajsajtolástól a kozmetikai cikkeken át a bútoripart, a cipő- és más divatcikkeket előállító kézműipart, s a papíripart képes felfrissíteni mai újszerűségével az „előtalált" kender. Szóval, reneszánszát éli Ausztriában. Erről tanúskodik a fantáziadús gyártmányfejlesztés (a termékeket láthatta a néző), az elméleti munkát igazolja a felsőoktatásban és a könyvkiadásban a kenderrel való foglalkozás, a szinte patikai környezetben folyó agrár- és ipari tevékenység.

Nem egyszer hallani, hogy fel-fellángol a természetes szálasanyagok újbóli előtalálása főleg a divatszakmákban, talán még azt is megérjük, hogy az amerikai kontinensre Európából, Szegedről szállítsanak kenderárut. Fel kell figyelnünk ezekre a jelenségekre, hiszen a piac az alapja az egész gazdasági életnek.

A széthullott hazai kenderipar megmaradt maradványai nem egyszer súlyos rentabilitási gondokkal küzdenek. Többet kellene hallanunk, olvasnunk e tipikusan magyar nyersanyagról, gyárairól, mert itt lényegesen többről van szó, mint a tulajdonjog átalakulásáról. Itt az ország sajátos adottságának sorsáról, és vele együtt egy már meglévő széleskörű agrár- és ipari kultúráról van szó, amelyet családok, dinasztiák vittek tovább évszázadról évszázadra – és jellemzően nem állami-, hanem magántulajdonban. Tehát nem törvényszerű, hogy a tulajdonviszonyok változásával együtt egy iparág összeomoljon.

A szomszédban feléledt a kenderkultúra, de arról is hallani, hogy az olasz kenderipar is egyre terjeszkedik a világpiacon. A magyar kenderipar pedig nem tud lábra kapni. Egyre csak zsugorodik, vész el a kenderfeldolgozás szellemi bázisa, a szakértelem, a tapasztalat, de még szervezett utánpótlása is. Azon is érdemes elgondolkodni, ha hazánk is tagja lesz az Európa Uniónak, és bennünket is majd termelési szabályok kényszerítenek arra, hogy igazodjunk egy kontinensnyi terület gazdasági rendjéhez, mennyit könnyíthet ebben a folyamatban mind az agrár-, mind az ipari szférában egy egyedüli hazai textilnyersanyag bázis megőrzése, méltó helyreállítása.

Tóth László